జానకి

శ్రీమతి కామరాజు మైత్రేయిగారు

(గతసంచిక తరువాయి)

రామరావుకు జరగవలసిన కర్మకాండ అంతా అయి పోయింది. రామరావు అన్నలు, జానకి అన్న అందరు వచ్చారు. వాగు వెళ్లిపోయేముందు జానకి భవిష్యత్తు ఏమిచేయాలని ఆలోచన వచ్చింది. జానకి అన్నగారు వదినగారు, జానకిని తమవద్ద వచ్చి వుండమని పిలవలేదు. రామారావు, పెద్దఅన్నయ్యగారు మాత్రము జానకిని పిల్లవానిని తన వద్దవచ్చి వుండమన్నాడు. బిడ్డకు చదువు సంగతి తనే చూచుకుంటానని కూడ అన్నాడు. కాని జానకి అభిమానవతి పట్టుదలగలది. యీ సంగతి అందరికి తెలుసు. ఆవిడ పట్టినపట్టు చెల్లవలసిందే. జానకి "నేను ఎవరిదగ్గరా వుండదలచుకోలేదు. వారు లేనంతమాత్రన నా బిడ్డను నేను పోషించుకొనలేక పోలేను. ఎలాగో, కష్టపడి నా బిడ్డను చదివించుకొనగలను మీకెవ్వరికీ ఆ శ్రమ అక్కరలేద"ని నిక్కచ్చిగా చెప్పింది. ముందు వెనుకకూడ ఆలోచించుకోలేదు.

కొన్ని రోజులు గడచిన తర్వాత జానకి తన భర్త ఆఫీసు మేనేజరును, ఆఫీసులో కలుసుకుని "పూర్వము మీరు అవుసరముంటే నీకు మా ఆఫీసులో పని యిప్పించగలనని అనివున్నారు. దయచేసి మీ ఆఫీసులో నాకొక వుద్యోగము యిప్పించండి నా భర్త పని అయినా సరే, నేనుచేస్తాను" అంది. ఇంతవరకెప్పుడు ఆ ఆఫీసులో స్త్రీలు వుద్యోగాలకు నియమింపబడలేదు. ఇప్పుడు అటువంటి నియామకము చేయటానికి కొంత తటాపటాయించేడు మేనేజరు. కాని కొన్నిరోజులు ఆలోచించిన మీదట జానకిని ఆఫీసులో పనికి నియమించాడు. జానకి సహజమైన తెలివితేటలవల్లనైతేనేమి, జానకి స్త్రీ అయినందువల్లనైతేనేమి ఆఫీసులో బాగా పైకి వచ్చేస్తోంది.

జానకి తన యిల్లు అమ్మివేసింది. ఇప్పుడు ఒక చిన్నయింట్లో ఒకభాగములో అద్దెకు వుంటోంది. తన జీతముతోటి తనకొడుకు మోహనును చదివిస్తోంది. అలా సంవత్సరాలు దొర్లుక పోయాయి. ఇప్పుడు మోహనుని మీద తన ప్రేమనంతా కేంద్రీకరించింది. తన భవిష్యత్తునంతా వాడిమీద పెట్టి వుంచింది. మోహను ఇప్పుడు మెడికలు కాలేజిలో చదువుతున్నాడు. ఎవరి సహాయము కోరకుండానే జానకి నెట్టుకువస్తోంది తన సంసారాన్ని. మోహను స్కాలరుషిప్పుమీద చదువుతున్నాడు.

ఒక రోజు జానకి మోహనులు బజారుకువెళ్లి ఏవో కొనుక్కుంటున్నారు. అదే-షాపులో జానకి వదిన మాలతికూడ కొనుక్కొంటోంది. మాలతిని చూడగానే జానకి ముఖము తిప్పేసింది. మాలతి అంటేనే జానకికి పనికిరాదు. మాలతి మోహనుతో "ఎప్పుడైనా నీవుకాని మీ అమ్మకాని మాయింటికి రాకూడదూ! మేమంటేనే పనికిరాకుండా వచ్చిందేమి? రేపు మానళిని పుట్టినరోజు, రేపు తప్పకుండారా మోహను" అని పిలిచి, వెళ్లింది.

జానకి యింటికివెళ్లిన తర్వాత మోహనుతో "మోహన్ నీవు రేపు మామయ్యగారింటికి వెళ్లవద్దు. వారు మనకేమి సహాయము చేసి మనసంగతి కనుక్కుంటున్నారు. నిన్నుపిలచి చిన్నతనముగ చూడటానికే మీ అత్తయ్య పిలిచిందని తెలుసుకో" "పో అమ్మా, నీవు అన్నిటికి యింతే, నీకు మరీ అయినవాండ్లంటేనే పనికి రాకుండా వచ్చింది. మనము అందరితో మంచిగావుంటేకదా! మన అవసరానికి, పనికి వస్తుంది. నీకు ఎంతకాలము ఓపికవుంటుంది." "అదంతా నాకు అక్కరలేదు. అయిన వాళ్లతో సంబంధములు పనికిరాదు. నీకెందుకు నేను కొన్ని రోజులు నిన్ను పోషిస్తే. తర్వాత నీవే నన్ను పోషించగలవు. మనయిద్దరము చక్కగ వుండగలము కదా! మన కష్టములన్నీ ఫలించబోయే సమయానికి యితరుల జోక్యము ఎందుకు?" "నీవు నన్ను చిన్నవాడిలా చూస్తున్నావు నాకు నా యీడున్నవారితో

తిరగాలని సరదాగా వుండదా? ప్రతిదానికి నీ సలహా ప్రకారము చేస్తుంటే తోటివాళ్లందరు నన్ను "నాయనమ్మ"అని ఎగతాళికూడ చేస్తున్నారు." "నాకు కోపము తెప్పించకు! నాకు యిష్టములేదు-నీవు వెళ్లటానికి వీలులేదు" అని కోపముగా వెళ్లి పోయింది జానకి. "సరే, అలాగేలే" అంటూ, మోహను కోపముగా వెళ్లిపోయేడు. ఇద్దరు భోజనము చేసి యిల్లు తాళము వేసుకొని, ఎవరి పనులకు వాళ్లు వెళ్లి పోయేరు వెళ్లే ముందు మోహను మాత్రము "అమ్మా నేను కాలేజీనుంచి యీ రోజు కొంచెము ప్రొద్దుపోయివస్తాను" అన్నాడు.

మోహనుడు కాలేజీనుంచి సరాసరి మామయ్య గారింటికి వెళ్లేడు. నళిని "ఏం! బావా వచ్చావా? అత్తయ్య నిన్ను రానిచ్చినదా?" అంది. శంకర్ "బావా పైకిరా నీ డ్రస్సు తీసి నావి కొత్తవి మంచివి వున్నాయి వేసుకుందువుగాని రావోయి" అని మోహనుని పైకి తీసికెళ్లి తన మంచి డ్రస్, యిచ్చాడు. మోహను డ్రసు వేసుకుని క్రిందకు వచ్చాడు. టీపార్టీ బాగా జరుగుతోంది. నళిని, స్నేహితురాలు సరోజ కూడా వచ్చింది. నళినితో చదువుతోంది. మోహనుని వాళ్ల మామయ్య అత్తయ్య ఎంతో ఆప్యాయముగా తన సంగతి కనుక్కుంటున్నారు. మోహనునికి వేరే ప్రపంచములో వున్నట్లుగావుంది. తర్వాత చాలసేపు అంతా టెన్నిసు ఆడారు.

రాత్రికొంచెము ప్రొద్దు పోయినాక మోహను యింటికి వెళ్లేడు. తల్లి భోజనానికి పిలిస్తే ఆకలిలేదని భోజనము చేయలేదు. "మోహన్ మామయ్యగారింటికి వెళ్లవద్దన్నా వెళ్లి వచ్చావుకదూ?" "అవును వెళ్లేను. మా మామయ్య అత్తయ్య పిల్లలు అందరు ఎంతో సరదాగావున్నారు. నన్ను ఎంతో యిదిగా చూచేరు. నీకెందుకు వాళ్లు అంటే పనికిరాదో అర్థముకాదు!" 'చాల్లే నోరుమూసుకో నామాట కాదని వెళ్లినది కాక యింకా ఎదురుకూడా మాట్లాడతావా?" అని అక్కడినుంచి లేచి పోయింది జానకి రోషముతో.

మోహను అప్పుడప్పుడు మామయ్యగారింటికి వెళ్లి వస్తున్నాడు. నళిని స్నేహితురాలు సరోజకు తనకు ప్రేమకలిసింది. మామయ్యకూడ తను యిష్టపడితే సరోజ తండ్రితో కలిసి పెళ్లికి ఏర్పాటు చేస్తానని చెప్పేడు.

ఆ రోజు మోహను డిగ్రీతీసుకొనే రోజు జానకి ఆఫీసు సెలవు పెట్టింది. జానకిలో చాలమార్పు వచ్చింది. వయస్సు ఎక్కువలేకపోయినా కష్టజీవితముతో ఒంట్లో నలత ఏర్పడింది. ముసలి ఛాయలు కనిపిస్తూన్నాయి. తనకున్న మంచి చీరకట్టుకుని కాన్వొకేషనుకు బయలుదేరింది. చాలా మందిజనం వచ్చారు. ఎత్తైన ప్లాటుఫారము మీదనుంచి, గవర్నరుగారు ఒక్కొక్క విద్యార్థిని పిలిచి డిగ్రీ సర్టిఫికేటు యిస్తున్నాడు. మోహను వచ్చాడు. క్లాసులోకెల్లా ప్రప్రథముడుగా వుత్తీర్ణుడు అయినందుకు, అభినందిస్తూ డిగ్రీ కాగితము యిచ్చారు. జానకికి సంతోషముతో కళ్లనీళ్లు కారిపోయినవి. చుట్టూ ఎవరు వున్నారో కూడ కనుపించలేదు. కాన్వొకేషను అయిపోయింది. అందరు బయటికి వచ్చేసేరు. మోహను ఎప్పుడో బయటికివచ్చి, వాళ్ల మామయ్య అత్తయ్య, నళిని; శంకరు, సరోజ తండ్రి పెద్దనాన్నగారు వీళ్లందరితో కబుర్లు చెబుతున్నాడు. వీళ్లందరిని ఒక్కమాటుచూసేప్పటికి జానికికి తలతిరిగినంతపని అయినది. వీళ్లందరికి తన సంతోషములో పాల్గొనటానికి హక్కులేదనిపించింది. వీళ్లను చూడగానే "మీరందరు యిక్కడికి ఎందుకు వచ్చారు? మిమ్మలను ఎవరు పిలిచారు" అని కటువుగా అడిగింది. "మోహను ఏమిటమ్మా ఆ మతిలేనికబుర్లు; నీకు రాను రాను బుఱ్ఱే పనిచేస్తున్నట్లులేదు నలుగురిలోను, అలాగేనా నీవు మాట్లాడవలసింది, నేనే పిలిచాను వాళ్లను నమ్మనమని. నీలాగ వాళ్లతో సంబంధము నేను విడగొట్టుకోలేను" అని తల్లినికోపపడ్డాడు. నలుగురిముందర తన్ను కొడుకు ఘష్షణగా మాట్లాడినందుకు రోషము వచ్చి, వాళ్లందరు ఎందుకు పిలిచినారా లేదు. మోహనును చేయిపట్టి లాగినా, అతను చేయి విదల్చ

కుని వారితో వెళ్లిపోయేడు. జానకి అక్కడే, కొంచెముసేపు నిలబడిపోయి తర్వాత యింటికి వెళ్లిపోయింది.

జానకి, లోపలగదిలో పడుకుని చదువుకుంటోంది. తలుపుకొట్టిన శబ్దమువిని వచ్చి తెరిచింది జానకి. ఎవరో అపరిచితుడు. ఒకాయిన నిలుచున్నాడు. "రండి లోపల యీ కుర్చీలో కూర్చోండి" అంది జానకి "నేను, పట్నములో మంచి పలుకుబడిగల వర్తకుడిని. నా పేరు రామదాసు మీ అన్నయ్యగారిని మీ బావగారిని అందరిని ఎరుగుదును" నాకు సరోజ అనే ఒక అమ్మాయివుంది. కాలేజీలో చదువుతోంది. నాకు భార్యలేదు. ఈ ఒక్కకూతురే, నాకు. మంచిసంబంధము ఒకటి చూసి, ఒక అయ్య చేతిలో పెట్టి పోదామనివుంది. మీ అన్నయ్యగారింట్లో మీ అబ్బాయి మోహనుని చూసాను. మీ అబ్బాయికి, మా అమ్మాయిని యివ్వవలెనని నాఉద్దేశ్యము. అబ్బాయికి ప్రాక్టీసు, పెట్టడానికి సహాయము చేస్తాను. మీ అబ్బాయిని చూచినప్పటినుంచి వాడే మా అల్లుడు కావడానికి తగినవాడని అనుకున్నాను. మీరు ఒక్కమాటు అబ్బాయిని తీసికుని, మా అమ్మాయిని చూడటానికి రావాలి, నచ్చితే ముహూర్తాలు పెట్టుకోవచ్చు" అంటూ తను వచ్చిన పనిని గూర్చిసవిస్తరముగ చెప్పాడు. జానకి "మా అబ్బాయికి యిప్పట్లో పెళ్లిచేసే వుద్దేశ్యములేదండి నాకు. వాడి ప్రాక్టీసుకు, మీ సహాయము అక్కరలేదు. ఎలాగో ఒకలాగు కష్టపడి వాడి చేత ప్రాక్టీసు పెట్టిస్తాను. వాడు సంపాదిస్తూంటే ఇద్దరముకాలక్షేపము చేసుకుంటాము. ఇప్పుడు చిన్నవాడు; వాడికి పెళ్లికి తొందరలేదు. మీరు మామీద ఆశ పెట్టుకోకండి. మీ అమ్మాయికి వేరే సంబంధము చూచుకోండి" నిష్కర్షగా చెప్పి అతనిని పంపివేసింది.

ఆ సాయంకాలము మోహను యింటికివచ్చాడు. భోజనాలప్పుడు జానకి, కొడుకుతో "మధ్యాహ్నము రామదాసుగారు ఎవరో వచ్చారు. నీకు పిల్లనిస్తానంటూ" అంది "ఏమి చెప్పి పంపావు అమ్మా" అన్నాడు మోహను "ఇప్పట్లో నీకు పెళ్ళి చేసే వుద్దేశ్యము నాకులేదని, వారిని వేరే సంబంధము చూసుకోమని చెప్పాను" "ఎందుకు అలా చెప్పావు" "ఎందుకేమిటి? నీకింకా పెళ్ళియీడురాలేదు. నీవు ప్రాక్టీసు పెట్టి స్థిమితపడిన తర్వాత నేనే నీకు పిల్లను చూసి, పెళ్ళిచేస్తాను అయినా యీ కాలపు పిల్లలు వంటలు అవి చేసి నిన్ను సుఖపెడతారా ఏమిటి?" "నన్ను యింకా నీ కొంగు పట్టుకతిరిగే కుర్రాడనే, నీవు అనుకుంటున్నట్లు వున్నావు. నా సంగతి నా మంచి చెడ్డలు, నా బ్రతుకు తెరువులు నేను చూచుకోగలను. నాకు రామదాసుగారి అమ్మాయి నచ్చింది నేను ఆ అమ్మాయిని పెళ్లి చేసికుంటాను. నీవు యిష్టపడితే సంతోషముగ చేసికుంటాను. నీవు పెద్దదానివై పోతున్నావు నీకు మనిషి సాయము కావాలిగదా బాగా డబ్బున్నవాడు మనకు సాయముచేయగలవాడు నా పెళ్ళికి అవుసరములేదని ఎందుకు అనుకోవాలి నీవు?"

"ఇన్నాళ్ళు చెమటోడ్చి అష్టకష్టాలపడి నిన్ను చదవించి పెద్ద చేసేను తీరా ఫలితము అనుభవించవలసిన సమయానికి యింకొకరు దేనికి. నేను నిన్ను కనిపెట్టుకొని నీ సంగతి కనుక్కుంటాను. నీవు డబ్బు సంపాదించితే, సుఖపడవచ్చు అంది" జానకి. తల్లి మూర్ఖతకు మోహనుకు నవ్వువచ్చింది. "అమ్మా, నీకు పెద్ద తనములో కొడుకని, కోడలని ముచ్చట అక్కర లేదా! నీవు కష్టపడి నన్ను పైకి తెచ్చావు కనుక నీ సంతోషములో భాగస్వాములువుండకూడదనే వుద్దేశ్యము నీమాటల్లో తెలుస్తోంది. నా పెళ్ళి ముచ్చట నీకు

అక్కరలేదా!" అన్నాడు. "ఏమో! ఆయనను చూస్తే నాకు నచ్చలేదు" అని తన అయిష్టతను కప్పిపుచ్చింది. జానకి.

మోహను వాళ్ల మామయ్యను కలుసుకొని తన తల్లికి యిష్టములేకపోయినా సరోజను పెళ్ళి చేసుకుంటానని చెప్పినాడు. వారంరోజులలో జానకికి మోహను పెళ్లిశుభలేఖ వచ్చింది. జానకికి కోపము దుఃఖముకూడా వచ్చింది. ఇన్నాళ్లు పెంచి పెద్ద చేసిన మోహను తన మాటకాదని పెళ్లి చేసికుంటున్నాడు. జానకి పెళ్ళికి వెళ్ళలేదు. పసుపుబట్టలతో సరోజ మోహనులు యింటికి తనకు నమస్కరించటానికి వచ్చినా వారిని ఆశీర్వదించటానికి కూడా మనస్కరించలేదు జానకికి.

ఇప్పుడు మోహనుడు దగ్గరవున్న పట్నములో ప్రాక్టీసు పెట్టాడు. అక్కడి ఆసుపత్రిలో కూడ పని చేస్తున్నాడు. మాట ప్రకారము రామదాసు గారు మోహను ప్రాక్టీసు పెట్టుకోడానికి డబ్బు సాయము చేసాడు. సరోజ, మోహనులు కులాసాగావుంటున్నారు. మోహను ఎన్నోమారులు తల్లిని వుద్యోగముమాని, తనదగ్గర వచ్చివుండమని బ్రతిమాలాడు. తనను పువ్వులోపెట్టి పూజిస్తానన్నాడు కాని జానకి కొడుకు దగ్గరకు వెళ్లటానికి యిష్టపడలేదు.

జానకి యిప్పుడు ఒంటరిదైనది. ఎవరికోసము యీ వుద్యోగము చేస్తోందో అర్థముకాలేదు. ఈ ఒంటరి జీవితముమీద విరక్తి పుట్టినది. మమతలు వదలి పారమార్థికజీవితములోకి వెళ్లి పోదామనుకుంది. అదే యింక తనకు శరణ్యమనితోచింది. కాశీకి వెళ్లి అక్కడ జీవిత శేషము గడిపేయాలని నిశ్చయించుకుంది. వెంటనే తన వుద్యోగమునకు రాజీనామా యిచ్చి ఫలనా బండిలో బయలుదేరి వెళ్లిపోతున్నానని మోహనుకు వుత్తరము వ్రాసింది.

స్టేషనుకు కొడుకు వచ్చాడు "యిన్ని రోజులు నీవు నాకోసము కష్టపడి యిప్పుడు సుఖపడే కాలానికి నీకీవైరాగ్యము ఎందుకమ్మా! నామాట విను నాతో యింటికి రా!" "రాలేను నాయనా! నా మనస్సు భగవదర్పితము చేసాను. జీవితములో కష్టసుఖాలు అనుభవించాను. ఇక చాలు ఈ జీవితశేషమైనా ముక్తి మార్గములో గడుపుతాను" అంది జానకి.

"అమ్మా! నీకు తెలియదు. ఈ వయస్సులో నీవు కష్టాలు పడలేవు. అందులో కాశీలోని చలి నీవు భరించలేవు! సుఖముగా నా దగ్గరవుండు. నీ చేతి మీదుగానే మనయింటిలో పెత్తనము నీవు చేయాలని నాకెంతో యిదిగావుంది." అని బ్రతిమాలాడు మోహన్. కాని జానకి మనస్సు కరుగలేదు. చివరికి మోహను విసిగి కొంతడబ్బు మాత్రము వాడుకోమని యిచ్చి తల్లిని బండి ఎక్కించి యింటికి విచారముగా వెళ్లిపోయేడు.

జానకి కాశీ చేరింది. అక్కడ తెలిసినవాళ్ల బసకు వెళ్లింది. కొన్ని రోజులు గంగాస్నానాలు చేసేప్పటికి చలి జ్వరము ప్రారంభించాయి. ఒక రోజు చాల జబ్బు చేసింది జానకికి. తోటిబసవారు ఆశకూడ వదిలేసినారు. కాని నెమ్మదిగా, నిమ్మళించింది. చాల బలహీనమైపోయింది. మనస్సు కొడుకు మీదకు వెళ్ళింది. ఇక ఒకగడియి యింకా కాశీలో వుండలేకపోయింది. కొడుక్కు తనుబయలుదేరి వస్తున్నట్లు వుత్తరం వ్రాసింది. బయలుదేర బోతుంటే తోటివారు "ఇంత బలహీనముగా వున్నావు కొంచెము బలముచేకూరిన తర్వాత వెళ్ళవచ్చు ఇంతలో మీ అబ్బాయి దగ్గఱనుంచి వుత్తరముకూడ రావచ్చు" అన్నారు.

కాని జానకి పట్టుబట్టి మరురోజే బయలుదేరింది. రెండు రోజుల నిండు ప్రయాణం తర్వాత, జానకి తన వూరి స్టేషనులో దిగింది. స్టేషనంతా కలియచూచింది తన మోహను కోసము. మోహనుకు తను వ్రాసిన జాబు, తెరవకుండా అతని టేబిల్ మీదవుంది. మోహను కేసులో ప్రక్కవూరికి వెళ్ళేడు. కోడలు పుట్టింటికి వెళ్ళింది. స్టేషనులో చలి జ్వరము తీవ్రముగా వచ్చింది జానకికి. ఒక తెరలా వచ్చి పడి పోయింది. అంతా గుమికూడారు. పోలీసువారు, అందరినీ తప్పుకోమన్నారు. "ఎవరో యీ ముసలిది. దిక్కులేనిదిగాబోలు. ఇంత వయసువచ్చి యింట్లోపడి వుండక తగుదునమ్మా నంటూ ఒంటరి ప్రయాణాలు చేస్తారు మా ప్రాణానికి వురిగా ఈ ముసలివారు ఎవరి ముసలిదో" అంటూ, ఆస్పిటల్ వాన్ లో, ఎక్కించి, హాస్పిటల్లో చేర్చారు. రెండు రోజులు వరకుకూడ స్పృహరాలేదు. మూడో రోజు కొంచెము స్పృహవచ్చిందికాని ఎంతసేపో వుండలేదు ఆస్పృహ.

జానకికి తన భర్త తనకొడుకు అందరు కనిపించారు తెరలు తెరలుగా తన యింట్లో కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తున్నది వెలుతురునసూర్యుడు. కళ్లుపొడుస్తున్నాడు ఒక్కసారి. ఇంతలోనే గబుక్కున చీకటి అయింది. పెదమలు ఒక్కసారి కదిలాయి. జానకిశాశ్వతముగా కళ్లుమూసింది.

ఎవరో దిక్కుతెలియని అనాధ ప్రేత, ఇప్పుడు జానకి. శవాలంటే చాల భయము జానకికి. ఇప్పుడు చల్లటి ఆ బాళ్లమీద దిక్కులేకుండా పడుకుని వుంది.

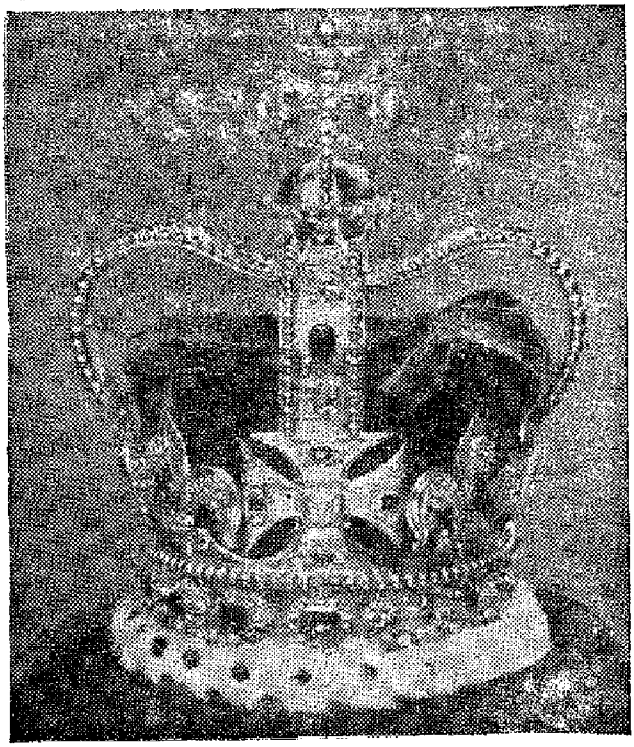

★

ఎలిజబెతురాణి కిరీటం

చారిత్రాత్మకంగా షుమారు వెయ్యి సంవత్సరములనుండి ప్రఖ్యాతిగాంచినది. ఇందులో అమూల్యమైనమణులుపొదగ పడియున్నవి. పట్టాభిషేక మహోత్సవ సందర్భమున కొన్నినిమిషములు మాత్రమే ధరించబడుతుంది.

★